

SJEMOEEL - שְׁמוּאֵל

een van de beste leiders ooit

INFOBLAD

Hij groeide op in het heiligdom in Sjilo en zag zijn ouders, broers en zusjes maar één keer per jaar. Hij stond bekend als een inspirerende en overtuigende spreker, maar ook als een rechter die goed kon luisteren en bemiddelen. Hij moedigde mensen aan maar was ook niet bang om stevig kritiek te leveren, ook al betrof het de koning zelf. Maak kennis met Sjemoel, navie en sjoftet en een van de beste leiders die het joodse volk ooit heeft gekend.

Channa

In Rama, in het gebied van de stam Efrajiem, woonde een vrouw die Channa heette. Ze had geen kinderen en dat maakte haar erg bedroefd. Haar man Elkana probeerde haar te troosten en zei vaak dat hij heel veel van haar hield. Elkana had ook nog een andere vrouw, die Penina heette. Channa en Penina konden niet zo goed met elkaar opschieten. Penina was jaloers omdat Elkana meer van Channa hield dan van haar. En Channa vond het moeilijk dat Penina wèl kinderen had en zichzelf niet.

Eén keer per jaar ging de hele familie naar het stadje Sjilo. Ter gelegenheid daarvan gaf Elkana altijd mooie cadeaus aan zijn vrouwen en kinderen. Penina kreeg de meeste cadeaus, maar het allermooiste geschenk was voor Channa. Penina kon dat niet uitstaan en ging Channa daarom pesten. Die voelde zich dan zo ellendig dat ze van verdriet geen hap meer door haar keel kon krijgen.

Sjilo

Sjilo was een heilige plaats. Mensen gingen er naar toe om offers te brengen en te dawwenen in de *heechal* waar de aron stond met de *loechot*, de twee stenen platen met de *asèret hadibrot*, de tien geboden. De koheen Eli zorgde samen met zijn zonen Chofni en Pinchas voor dit heiligdom. Behalve priester was Eli ook sjofeet.

Tijdens een van de bezoeken aan Sjilo was Channa zo verdrietig dat ze in haar eentje naar de heechal ging. Daar dawwende ze heel lang in stilte om een kindje. Alleen haar lippen bewogen. Ineens hoorde ze een boze stem: 'Zeg, schaam je je niet? Hoe durf je hier dronken te komen? Wegwezen, ga je roes maar ergens anders uitslapen!'. Het was Eli. Zodra hij merkte dat hij zich heel erg vergist had, schaamde hij zich diep. 'Hakadosj Baroech Hoe zal je geven waar je zo naar verlangt', zei hij tegen Channa.

Eli

Een tijd later ging Channa's diepste wens in vervulling. Ze kreeg een zoon, die ze Sjemoeel noemde. Toen hij wat groter geworden was, bracht Channa hem naar Eli in Sjilo. 'Ik heb Hakadosj Baroech Hoe hier gesmeekt om een kindje en heb toen beloofd dat mijn zoon Hem voor altijd zou dienen', zei ze. Daarom breng ik Sjemoeel naar u'. Eli was blij met het jongetje. Zijn eigen zonen, Chofni en Pinchas, leefden niet zoals hij wilde. Als mensen een offer brachten, dan namen ze daar van voor zichzelf. Hoewel Eli ze steeds waarschuwde, luisterden ze niet. Ze bleven zich misdragen.

Sjemoeel hielp Eli in de heechal en leerde veel. Al gauw hield iedereen van hem. Eén keer per jaar kwamen zijn ouders op bezoek, samen met de broertjes en zusjes die na hem waren geboren. Zijn moeder bracht dan altijd een nieuw jasje voor hem mee dat ze zelf had genaaid.

Sjemoeel!

Het gebeurde middenin de nacht, toen Sjemoeel lekker lag te slapen in de heechal. Ineens hoorde hij: 'Sjemoeel!' Vlug sprong hij zijn bed uit en rende naar de kamer van Eli. 'Hier ben ik!' zei hij. 'Wat kan ik voor u doen?'. 'Ik heb je niet geroepen,' antwoordde Eli. Ga maar gauw lekker slapen, mijn jongen'. Maar even later hoorde hij het weer: 'Sjemoeel!' Ook nu ging hij gauw naar Eli toe. 'Ik heb niet geroepen jongen, ga maar vlug weer naar je bed'. Toen Sjemoeel voor de derde keer die nacht uit bed kwam omdat hij dacht dat hij geroepen werd, begreep Eli wat er aan de hand was. 'Als je de stem nog een keer hoort, zeg dan: Spreek maar God, uw dienaar luistert'. Toen Sjemoeel een poosje later 'Sjemoeel! Sjemoeel!' hoorde, deed hij zoals Eli hem gezegd had. God vertelde hem dat er iets heel ergs zou gebeuren met Chofni en Pinchas, omdat ze zich zo misdroegen. Ze zouden allebei op dezelfde dag sterven. Maar ook Eli zou gestraft worden, omdat hij zijn zonen niet kon tegenhouden. Sjemoeel schrok ontzettend, want hij hield heel veel van Eli. Toen hij hem de volgende morgen sprak, vertelde hij niet wat God gezegd had. Maar Eli vroeg door: zeg het maar jongen, ook al is het nog zo erg'. Toen vertelde Sjemoeel hem alles wat God hem verteld had.

Filistijnen

Kort daarna vielen de Filistijnen aan. Het joodse leger werd verpletterend verslagen. De mensen vroegen zich af hoe het kwam dat God hen niet geholpen had. Ze besloten om de aron uit de heechal te halen en mee te voeren in de strijd. Ze dachten dat ze dan zeker zouden winnen. Chofni en Pinchas gingen mee om de aron te begeleiden terwijl Eli, die al een oude man van 98 was, samen met Sjemoeel achterbleef in Sjilo. Toen de aron bij de legerplaats aankwam, ging er zo'n luid gejuich op dat de Filistijnen achterdochtig werden. Door spionnen te sturen ontdekten ze al gauw wat er aan de hand was. Ze besloten om extra hard te gaan vechten. Ook deze keer verloor het joodse leger. Duizenden mannen stierven, waaronder Chofni en Pinchas. De Filistijnen voerden de aron als oorlogsbuit mee naar Asjdod.

Aron

Intussen zat Eli buiten bij de stadspoort te wachten op de terugkeer van de aron. Daar kwam een man aangerend. Buiten adem vertelde hij dat het leger een grote nederlaag had geleden. 'Uw beide zonen zijn omgekomen en de aron is door de Filistijnen meegenomen'. Van dit laatste schrok Eli zo, dat hij achterover van de stoel viel en zijn nek brak. Hij was op slag dood.

Korte tijd later brak in Asjdod een besmettelijke ziekte uit. De bewoners dachten dat het door de aron kwam en stuurden die gauw door naar de plaats Gat. Ook daar brak een epidemie uit. Toen de bewoners van Gat de aron naar Ekron wilden brengen, protesteerden ze daar. 'Weg met die aron, anders zijn we straks allemaal dood!' schreeuwden ze. De Filistijnen wisten niet wat ze moesten doen. Geen enkele Filistijnse stad wilde de aron hebben. Tenslotte besloten ze om de aron terug te sturen.

Sjofeet

Na de dood van Eli volgde Sjemoeel hem op als sjofeet. De mensen wisten intussen dat hij een *navie*, een profeet was. Sjemoeel werd al gauw heel populair. Uit het hele land kwamen mensen naar hem toe. Hij was een boeiende spreker, die ook heel goed naar anderen kon luisteren. Hij reisde het hele land door. Was er ergens een probleem, dan trad hij op als rechter en bemiddelaar. Ook overtuigde hij het volk er van dat ze geen afgoden moesten dienen. Iedereen respecteerde Sjemoeel en luisterde naar hem.

Toen hij op keer een toespraak zou houden in Mitspa, kwamen daar zoveel mensen op af dat de Filistijnen dachten dat het om een opstand ging. Die wilden ze meteen onderdrukken. Toen Sjemoeel begreep dat de Filistijnen onderweg waren naar Mitspa, dawwende hij dat Hakadosj Baroech Hoe het joodse volk zou helpen. Kort daarna begon het heel hard te onweren. De Filistijnen schrokken daar zo van dat ze in verwarring raakten. Ze vluchtten weg en durfden heel lang het joodse gebied niet meer binnen te vallen.

Een koning!

In de jaren dat Sjemoeel sjofeet was, bleef het rustig in het land. Toen hij ouder werd, stelde hij zijn zonen aan als sjofeet. Maar die waren heel anders dan hun vader. Terwijl Sjemoeel goudeerlijk was, namen zijn zonen omkoopgeld aan. Het volk kwam bij hem klagen. 'Sjemoeel, je wordt al wat ouder en we willen niet dat je zonen je opvolgen als sjofeet. Ze deugen niet. We willen een koning, net als alle andere volkeren'. Sjemoeel waarschuwde het volk dat een koning heel anders was dan een sjofeet. 'Een koning heeft veel meer rechten. Hij zal zeggen dat jullie kinderen moeten helpen bij het binnenhalen van de oogst', zei Sjemoeel. 'Een koning zal zelfs een deel van de oogst voor zichzelf opeisen. Olijven, wijn, ja zelfs jullie dieren zal hij vorderen'. Deze keer lukte het Sjemoeel niet om de mensen te overtuigen. 'We willen geen sjofeet, maar een echte koning. Eentje die over ons rechtspreekt en oorlog voor ons voert'.

Ezelinnen

Sjemoel had begrepen dat Hakadosj Baroech Hoe hem zou aanwijzen wie de koning zou worden. Daarom was hij niet verbaasd toen hij midden op straat ineens de stem van God hoorde: 'Dit is de man die de koning zal zijn'. Sjemoel keek op. Twee onbekende mannen waren net de stadspoort binnen gekomen. Een van de twee, zo te zien een jonge boerenzoon, kwam op hem af. Op dat moment kreeg Sjemoel een visioen waardoor hij wist dat dit Sjael uit de stam van Benjamin was, die door zijn vader Kiesj samen met een knecht op pad was gestuurd om weggelopen ezelinnen te zoeken. Vlakbij Rama had de knecht gezegd: 'Daar woont Sjemoel, de beroemde navie. Laten we naar hem toe gaan, misschien weet hij waar de ezelinnen zijn'. Sjael had het een goed plan gevonden. Onderweg waren ze een paar meisjes tegen gekomen die met hun kruiken op weg waren naar de waterput. Voor de zekerheid hadden ze gevraagd of de navie in de stad was. 'Ja', hadden de meisjes geantwoord. 'Maar dan moeten jullie wel meteen naar hem toe gaan, want het is een feestdag en straks gaat hij samen met de andere belangrijke mensen van de stad eten'. Bij de stadspoort ontmoetten de jonge boerenzoon en de oudere man elkaar. Toen Sjael vroeg waar het huis van de navie was, keek Sjemoel hem op een speciale manier aan. 'Ik ben de navie', zei hij. 'Ik weet wat je wilt vragen. Maar kom eerst met me mee naar de feestmaaltijd, dan kunnen jullie morgen weer verder reizen. En maak je maar niet bezorgd om de ezelinnen van je vader. Die zijn alweer terecht'.

Koning Sjael

Toen Sjael de volgende morgen weer terug wilde gaan naar huis, zei Sjemoel: 'Wacht, ik loop een stukje met je mee. Laat de knecht alvast vooruit gaan, want ik heb je iets bijzonders te vertellen. God heeft me iets over jou gezegd'. Sjemoel nam een kruikje olie en goot dit uit over het hoofd van de verbaasde Sjael. 'God heeft je tot koning over het joodse volk gezalfd', zei hij. Sjael begreep er helemaal niets van. Hij kwam uit een eenvoudige boerenfamilie, waarom was de keus nou uitgerekend op hem gevallen? Eenmaal thuisgekomen sprak hij er verder met niemand over. Sjemoel riep het hele volk bijeen in Mitspa. 'God heeft jullie wens vervuld', zei hij. Jullie krijgen een koning. We gaan loten. Eerst onder de stammen, en dan onder de families. Net zolang totdat duidelijk is wie de koning is'. Het lot viel op de stam Efrajiem, daarna op de familie van Kiesj en tenslotte op Sjael. Die had zich intussen verstoppt, maar hij werd al gauw gevonden en op de schouders gehesen. 'Leve de koning!' riep het volk. 'Hoera voor koning Sjael'.

Nieuwe koning?

Eerst bleef Sjael nog gewoon op het land van zijn vader werken. Toen hij hoorde dat de bewoners van Javeesj bedreigd werden door de Ammonieten trok hij er meteen op uit. Nog nooit had Sjael zich zo sterk gevoeld en zo vol zelfvertrouwen. Alles leek wel vanzelf te gaan. De Ammonieten leden een verpletterende nederlaag. Zo ging het ook met de overige vijanden. De Filistijnen, de Moabieten, de Edomieten... Sjael en zijn leger versloegen ze allemaal met het grootste gemak. Alleen de Amalekieten, de ergste vijanden van het joodse volk, waren nog niet verslagen. Sjemoel gaf hem een speciale opdracht: 'Sjael, als eerste koning van het joodse volk draag ik je in naam van God op om de Amalekieten te verslaan. Maar luister goed: je moet alles vernietigen. Zelfs van het vee mag je niets meenemen'.

Sjael trok er meteen op uit en versloeg de Amalekieten. De beste en mooiste dieren nam hij mee als oorlogsbuit. Sjemoel ging hem toe en vroeg: 'wat hoor ik voor geblaas, gemekker en geloei? Sjael, waarom heb je je niet gehouden aan de opdracht van God? Dit was een test – nu is duidelijk gebleken dat je niet geschikt bent om koning te zijn. God wil een andere koning voor het joodse volk'. Sjemoel keerde zich om. Sjael greep hem bij zijn jas en riep: 'Sjemoel, laat me niet alleen!' Maar Sjemoel liep weg, met tranen in zijn ogen. Sjael bleef achter, met een afgescheurd stuk jas van Sjemoel in zijn hand. Hij voelde zich ineens heel klein en machteloos.